

מס. נושא: 11.014

ירושלים אצלנו בבית

"אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני"
(תהילים קל"ז)

הפעילות לקוחה מתוך החוברת "ירושלים שלי"

מטרה:

- להביא למודעות את מגוון הדרכים בהן שימרו היהודים את זכר ירושלים לאורך הדורות, ברוח השבועה שנשבעו עם צאתם לראשונה לגלות - "אם אשכחך ירושלים".

משך הזמן: 45 דקות.

אוכלוסיית היעד: כיתות ה' ו'

החומרים: חומרי יצירה, עיתונים צבעוניים, צבעים, גיליונות נייר, דפים וכלי כתיבה. חפצים "ירושלמיים" (ראה הערה למורה/למדריך).

מהלך ההפעלה:

- המשתתפים מחולקים לקבוצות בנות חמישה משתתפים.
- כל משתתף מקבל דף נייר.

שלב א': אישי

- כל משתתף מנסה להיזכר בחפץ, או במספר חפצים שנמצאים בביתו (בבית קרוביו, או בבית ספרו) והקשורים לקשר כל שהוא לירושלים. כל אחד יכתוב את תיאור החפץ. ואם אפשר גם כמה מילות הסבר, על הנסיבות הקשורות בחפץ.
- האם שלחתם אתה או משפחתך, מזכרת הקשורה בירושלים לקרובים, או לידידים בחו"ל? אילו שלחת - באילו חפצים היית בוחר?

למורה/למדריך:

חפצים המצויים בבית יכולים להיות: ציור, תצלום, ספר, סידור תפילה, תנ"ך, כתובה עתיקה, כתובה משפחתית, הזמנה לחתונה שרשום עליה "נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו", עבודת קרמיקה, צלחת קיר, שטיח קיר, גביע יין, חנוכייה, תכשיט, מטבע, תקליט עם שיר על ירושלים, חלק לא מטיח בבית לזכר החורבן, אלבום תמונות, פסוקים מעוטרים עם שם ירושלים, הגדה של פסח - עם הסיומת "לשנה הבאה בירושלים".

אם התלמידים מתקשים להיזכר ניתן לשאול איזה חפצים מוכרים להם, הקשורים בירושלים. או - אילו חפצים ומזכרות שלחה משפחתם לקרובים ולידידים בחו"ל?

שלב ב': קבוצתי

- כל משתתף בתורו, מספר לחבריו על החפץ והנסיבות הקשורות בו. (חפץ הנמצא בביתו ו/או ששלח, או היה שולח לחו"ל).
- הקבוצה בחורת את אחד החפצים ומתארת אותו באמצעות יצירה כלשהי - ציור, שיר, פנטומימה, קולאז' (לדוגמא פנטומימה של חתונה עם שבירת כוס לזכר ירושלים, או ציור כתובה וכד').

שלב ג': מליאה

1. דיווח:

- כל קבוצה מדווחת על החפצים, והמנחה רושם על הלוח.
- כל קבוצה מציגה את מה שיצרו סביב החפץ.

הערה למנחה: ניתן להכריז על תחרות היצירה המעניינת והמקורית ביותר.

2. דיון:

- מה התחדש לנו? מה למדנו?
- על מה מעיד ריבוי החפצים, והמזכרות הקשורים בשמה של ירושלים, ואיך ניתן להסביר את התופעה? (מענה על צורך לקיים את השבועה לזכור את ירושלים, החפצים נתנו ביטוי לחסר ולכיסופים שהיו נחלת הדורות הקודמים).
- לאילו חלקים בחיים קשורים החפצים? (חגים, תרבות, סמלים, אירועים מרכזיים בחיי-אדם).
- האומנם נשמרים עדיין חפצים "ירושלמיים"? האם אצל רוב העם כבעבר? מה זה אומר? (התנתקות הדרגתית מסממנים הנתפשים כקשורים בדת, כתוצאה מחילון שעוברת החברה הישראלית. האפשרות להגיע לירושלים עצמה מפחיתה את הצורך במזכרות ובסמלים - המשמשים תחליף).
- מתי עולה הצורך להשתמש באמצעים שיעוררו זיכרון?
- בגלות באיזה אירוע לדעתכם עלה הצורך בראשונה?

המנחה קורא את נוסח השבועה מן התנ"ך, תהילים קל"ז
 על-נהרות בבל שם ישבנו גם-בכינו בזכרנו את ציון: על-ערבים בתוכה תלינו כנרותינו: כי שם שאלונו שובינו דברי-שיר ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון: איך נשיר את-שיר-יהוה על אדמת נכר: אם-אשכחך ירושלים תשכח ימיני: תדבק לשוני לחכי אם-לא אזכרכי אם לא אעלה את-ירושלים על ראש שמחתי:

(תהילים קל"ז)

- האם השבועה קוימה?
- מה השבועה אומרת לכם?
- לא רק ע"י חפצים נשמרת שבועת "אם אשכחך", ולא רק בתקופת הגלות.
- אילו פעילויות נהגו בזמן שהיינו על אדמתנו, לפני היציאה לגלות, שחזקו את הקשר בין העם והבירה? (עלייה לרגל). אילו פעולות דומות לכך ואחרות מתקיימות כיום? (צעדות לירושלים, חידון התנ"ך, מתן פרס ישראל, שבועת חיילים ליד הכותל, טקסי בר-מצווה ועוד).

למנחה:

- ניתן להכין מראש כמה חפצים "ירושלמיים" ולהביאם לקבוצה, כדי ל"רענן" את הזיכרון.
- ניתן להחליט לערוך תערוכת חפצים "ירושלמיים" מן החפצים שישנם בבית. (מתאים ליום ירושלים).